

**Innovativt netværkssamarbejde
2010 – 2015**

Vidensdeling, koordinering og formidling

Enhed for Perioperativ Sygepleje

Indhold

Forord	3
Enhed for Perioperativ Sygepleje	4
Vision	4
Mission	4
1. Enheden er Danmarks vidensbank indenfor bedste kirurgiske pleje og behandling.....	5
Koordinering af procedurespecifikke workshops	6
Workshop	6
Konsensus og skrivefasen	7
Opdatering.....	8
Hjemmesiden.....	8
Procedurespecifikke audits.....	9
2. Enheden koordinerer et innovativt tværfagligt netværk på tværs af landet.....	10
Tværfaglige netværk	11
Netværk af implementeringsagenter	11
Implementerings opgaver.....	12
Tovholder	12
Konsulent	13
Samarbejde med DDKM, NIP og databaser.....	14
3. Enheden formidler en professionel tilgang til sygeplejefaget	15
Formidling af professionel tilgang til sygeplejefaget	16
Undervisning af sygeplejestuderende	16
Undervisning ved specialerettede efteruddannelser	16
Undervisning ved evidenskurser.....	17
Oplæg ved temadage.....	17
Oplæg ved konferencer.....	17
Besøg fra ind - og udland	18
Kommunikation af resultater	18

Forord

Enhed for Perioperativ Sygepleje har siden 2004 fungeret som en koordinerende enhed for kirurgisk pleje og behandling i Danmark og har gennem 6 år udviklet et tværfagligt samarbejde omkring accelererede operationsforløb på tværs af landet. Samarbejdet har været frugtbart og har resulteret i beskrivelse af 16 accelererede operationsforløb og kvalitetsopfølgninger af flere af operationsforløbene.

Denne pjece beskriver Enhedens arbejde med udvikling af kvalitetsnetværk og tager udgangspunkt i kontrakten med Indenrigs- og sundhedsministeriet, som finansierer Enhed for Perioperativ Sygepleje. Fokus er på udvikling, viden, koordinering og formidling af bedste praksis for kirurgiske accelererede operationsforløb og den fremtidige vision, mission, mål og strategi for 2010 - 2015.

Kirsten Rud, projektleder
Enhed for Perioperativ Sygepleje

Enhed for Perioperativ Sygepleje

Vision

At være Danmarks førende vidensbank indenfor bedste praksis for kirurgisk pleje og behandling.

Mission

Det er vores mission i et tværfagligt samarbejde at udvikle, koordinere og formidle bedste praksis for kirurgisk pleje og behandling i Danmark, efter principperne i det accelererede operationsforløb (AOF). Enhed for perioperativ sygepleje (EPS) har formuleret 3 hovedområder som vi prioriterer:

Vidensdeling, koordinering og formidling

- enheden er Danmarks vidensbank indenfor bedste kirurgiske pleje og behandling
- enheden koordinerer et innovativt tværfagligt netværk på tværs af landet
- enheden formidler en professionel tilgang til sygeplejefaget

I det følgende har vi inden for hvert hovedområde beskrevet missionen med mål, strategi og handleplaner / opgaver, hvor vi konkret har prioriteret opgaverne og beskrevet hvad opgaverne indeholder.

Enheden er Danmarks vidensbank indenfor bedste kirurgiske pleje og behandling

Mål

- har en opdateret vidensbank (hjemmeside) med anbefalinger for optimeret kirurgisk pleje og behandling i den perioperative periode
- er Danmarks efterspurgte vidensbank inden for optimeret kirurgisk pleje og behandling

Strategi

- omsætter forskning til praksis i relation til det accelererede operationsforløb
- udvikler anbefalinger for optimeret kirurgisk pleje og behandling til de store kirurgiske områder
- etablerer en hjemmeside, som er let tilgængelig og overskuelig

Handleplan og opgaver

- koordinering af procedurespecifikke workshops
- hjemmeside: www.periopsygepleje.dk
- procedurespecifikke audits

Koordinering af procedurespecifikke workshops

Tilslutningen til de faglige workshops er stor, hvilket viser sig ved den brede tilslutning og engagement fra både læger, sygeplejersker og fysioterapeuter ved de tværfaglige workshops. Arbejdsmetoden "workshop" er systematiseret og er inddelt i 3 faser.

Workshop

Forberedelsesfasen / 3-4 måneder

Tager udgangspunkt i data fra Kirurgiprojektet i Sundhedsstyrelsen:

Antal patienter, kønsfordeling og fordeling af operationer på hospitaler i Danmark.

- udarbejdelse af kliniske spørgsmål som guide for litteratursøgning
- tværfaglig afgrænsning af problemstillinger, kerneområder og tidsperiode
- litteratursøgning (10 år) i Medline, Cinahl, Embase og artikelbasen

Konsensus og skrivefase / 3-6 måneder

- afholdelse af tværfaglig workshop
- fordeling af artikler til tværfaglige interessegrupper
- sammenskrivning af Enhed for Perioperativ Sygepleje
- høringsfase 2 gange
- opfølgende workshops (f.eks. Smertebehandling eller det psykosociale område)
- de accelererede operationsforløb er frit tilgængelige på hjemmesiden: www.periopsygepleje.dk
- opdatering hvert 3. år

Kvalitetsudvikling / 6-10 måneder

- procedurespecifikke audits

Forberedelsesfasen

Det accelererede operationsforløb med understøttende procedurespecifikke kliniske vejledninger opbygges ud fra den procedurespecifikke evidens og tager således udgangspunkt i forskningen inden for pleje og behandling i forhold til det valgte kirurgiske område. En tværfaglig gruppe inviteres på tværs af landet til et forberedende møde med henblik på afgrænsning af problemområder og formulering af kliniske spørgsmål, som litteratursøgningen søges at besvare.

Litteratursøgningen foretages efter en manual udarbejdet af styregruppen ved EPS, implementeringsagenter og en forskningsbibliotekar. Forskningsartiklerne udvælges ud fra titel og abstrakt, og de relevante og aktuelle artikler gennemlæses. Herefter anvendes kun de artikler, som findes relevante for pleje og behandlingsområdet i den perioperative periode, og repræsenterer både kvalitativ og kvantitativ forskning. Hvor forskning ikke eksisterer for et specifikt område anvendes *transfer evidens* fra lignende operationer med samme problemstillinger, og erfaringsbaserede konsensusbeslutninger ud fra den bedste tværfaglige kliniske praksis.

Konsensus og skrivefasen

For at skabe mulighed for diskussion og erfaringsudveksling af bedste praksis mellem en tværfaglig gruppe af kirurger, anæstesilæger, sygeplejersker og andre relevante faggrupper, inviterer EPS til en workshop, hvor der søges repræsentation fra alle regioner og de hospitalsafdelinger, der udfører flest af den procedurespecifikke operation. Ved workshoppen diskuteres kerneområderne på baggrund af korte oplæg.

Efter workshoppen påbegynder EPS skriveprocessen af procedurespecifikke accelererede operationsforløb, der tager udgangspunkt i den forskning, der er relevant, og diskussion af bedste praksis fra workshoppen. I skriveprocessen er der indbygget 2 høringsperioder, hvor deltagerne fra workshoppen har mulighed for at kommentere, rette og tilkendegive ændringer på baggrund af uenighed af bedste praksis.

Når konsensus er opnået, lægges det samlede patientforløb med beskrivelse af anbefalinger for kerneområderne i det accelererede operationsforløb med procedurespecifikke kliniske vejledninger på hjemmesiden:

www.periopsygepleje.dk

Opdatering

De beskrevne operationsforløb, som understøttes af kliniske vejledninger, skal opdateres hvert 3 år. Opdateringen søges uddelegeret til netværk af implementeringsagenter, der har viden og erfaring inden for et procedurespecifikt område. Opdateringen indebærer en litteratursøgning fra de seneste 3 år, udvælgelse og vurdering af relevante artikler, samt omskrivning af forskningsresultaterne til anbefalinger for den kliniske praksis.

De opdaterede accelererede operationsforløb bliver lagt på hjemmesiden i 4 uger til høring. Høringsperioden giver de tværfaglige samarbejdspartnere mulighed for at orientere sig, samt mulighed for at kommentere evt. uenighed af anbefalingerne.

Hjemmesiden

EPS har etableret en hjemmeside der løbende bliver opdateret. Udover de accelererede operationsforløb findes nyheder over fremtidige workshops og konferencer som afholdes af Enheden.

Dorthe Hjort Jakobsen er redaktør,

www.periopsygepleje.dk

Dorthe Hjort Jakobsen

Procedurespecifikke audits

Kvalitetsudviklingen tager afsæt i den aktuelle praksis med det mål at forbedre, justere og optimere praksis i et tværfagligt samarbejde. Kvalitetsudvikling er en dynamisk proces, og metoderne til at måle effekten tager udgangspunkt i forskellige målemetoder afhængig af problemstillingen. Implementeringsagenterne deltager i kvalitetsudviklingen inden for deres specialeområde f.eks. ved dataindsamling, analyse af data og sammenskrivning af undersøgelser, der er publiceret i artikler, ved poster og præsenteret i oplæg ved konferencer i ind- og udland.

Af landsdækkende initiativer har Enheden som opfølgning på beskrivelse af accelererede operationsforløb indenfor knæalloplastik, ovariekræft, kolonkirurgi, nefrektomi og thoraxkirurgi udført en vurdering af, om de forskellige specialer arbejdede med kliniske vejledninger som grundlag, samt om det faglige grundlag afspejlede bedste praksis. Undersøgelsen viste at der fortsat er behov for introduktion af kliniske vejledninger, som en forudsætning for videre implementering.

En opfølgende undersøgelse et år efter introduktion af bedste praksis inden for knæalloplastik og nefrektomi viser, at den faglige kvalitet i tiltagende grad afspejler bedste praksis, hvilket også stemmer overens med at indlæggelsestiden er faldet i takt med implementering af opdaterede skriftlige vejledninger. Erfaringen viser, at der i forbindelse med implementering af kerneområder fra det accelererede operationsforløb, kan afspejles i ændringer i organisationen ved f.eks. at omlægge patientforløbet til flere ambulante besøg eller at have faste operationsdage.

Enheden koordinerer et innovativt tværfagligt netværk på tværs af landet

Mål

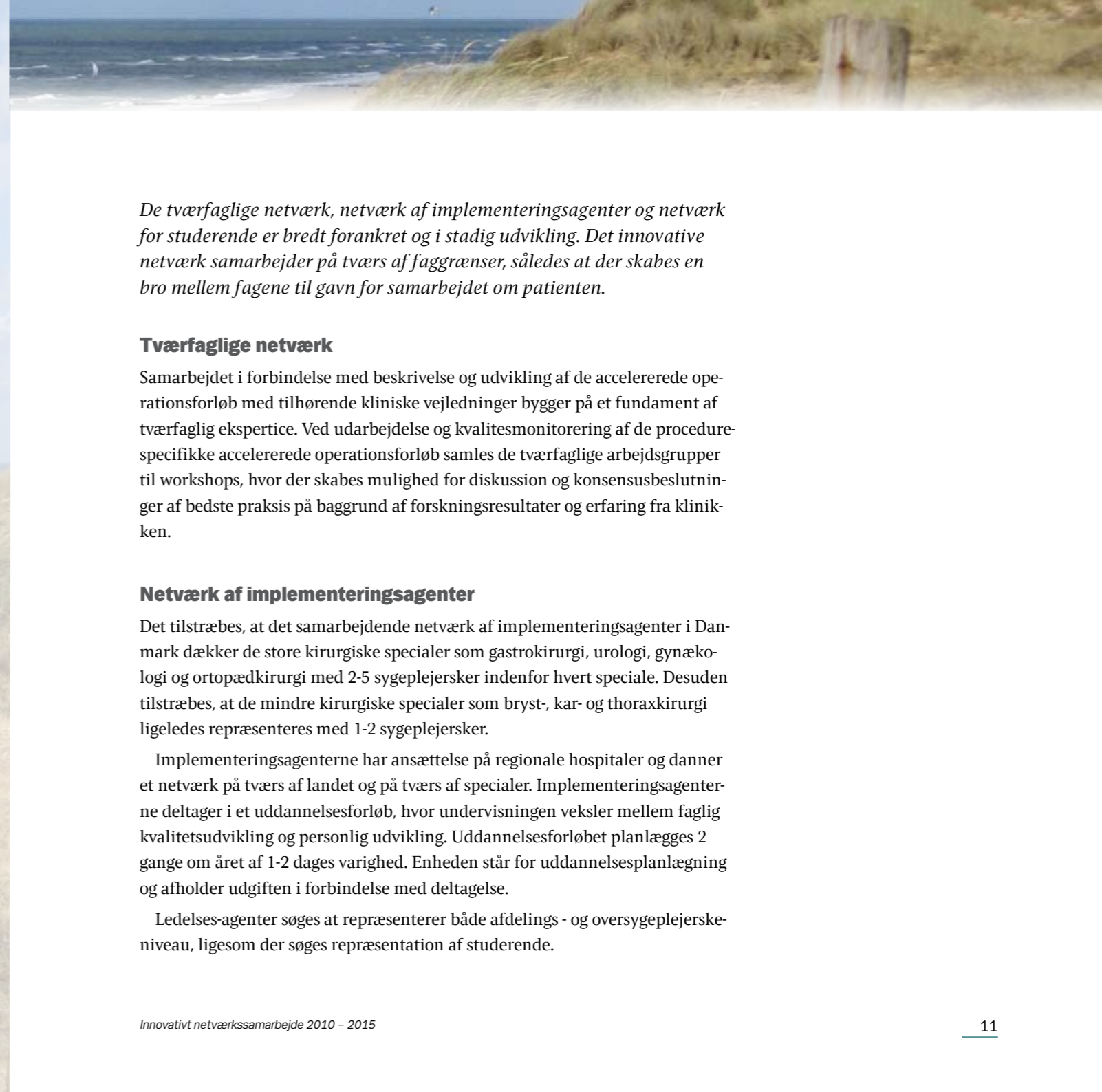
- understøtter udviklingstiltag indenfor faglig, organisatorisk og patientoplevelt kvalitet
- er koordinator for et tværfagligt netværk i Danmark
- er en innovativ samarbejdspartner med blandt andet Den Danske kvalitets Model (DDKM) og Nationale indikator projekt (NIP)

Strategi

- åben for kontakt / henvendelser i hverdage via - telefon og mail
- deler viden om kvalitetsmonitorering og implementering for optimeret kirurgisk sygepleje
- udvikle et innovativt samarbejde med netværksagenter, DDKM, NIP
- udvikle et innovativt samarbejde om oprettelse af sygeplejesdatabaser

Handleplan og opgaver

- tværfaglige netværk
- netværk af implementeringsagenter
- implementerings opgaver
- samarbejde med DDKM, NIP og databaser

De tværfaglige netværk, netværk af implementeringsagenter og netværk for studerende er bredt forankret og i stadig udvikling. Det innovative netværk samarbejder på tværs af faggrænser, således at der skabes en bro mellem fagene til gavn for samarbejdet om patienten.

Tværfaglige netværk

Samarbejdet i forbindelse med beskrivelse og udvikling af de accelererede operationsforløb med tilhørende kliniske vejledninger bygger på et fundament af tværfaglig ekspertise. Ved udarbejdelse og kvalitetsmonitorering af de procedure-specifikke accelererede operationsforløb samles de tværfaglige arbejdsgrupper til workshops, hvor der skabes mulighed for diskussion og konsensusbeslutninger af bedste praksis på baggrund af forskningsresultater og erfaring fra klinikken.

Netværk af implementeringsagenter

Det tilstræbes, at det samarbejdende netværk af implementeringsagenter i Danmark dækker de store kirurgiske specialer som gastrokirurgi, urologi, gynækologi og ortopædkirurgi med 2-5 sygeplejersker indenfor hvert speciale. Desuden tilstræbes, at de mindre kirurgiske specialer som bryst-, kar- og thoraxkirurgi ligeledes repræsenteres med 1-2 sygeplejersker.

Implementeringsagenterne har ansættelse på regionale hospitaler og danner et netværk på tværs af landet og på tværs af specialer. Implementeringsagenterne deltager i et uddannelsesforløb, hvor undervisningen veksler mellem faglig kvalitetsudvikling og personlig udvikling. Uddannelsesforløbet planlægges 2 gange om året af 1-2 dages varighed. Enheden står for uddannelsesplanlægning og afholder udgiften i forbindelse med deltagelse.

Ledelses-agenter søges at repræsenterer både afdelings - og oversygeplejerskeniveau, ligesom der søges repræsentation af studerende.

Implementerings opgaver

Implementeringsagenterne kan, afhængig af erfaring og kompetencer, deltage i implementeringsprocesserne med henblik på at optimere det kirurgiske behandlingsforløb som tovholder eller som konsulent. Implementeringsagenterne kvalificeres til agentrollen via uddannelsesforløb, hvor den enkelte opnår kompetencer inden for kvalitets- og personlig udvikling. Agentrollen har ikke en kontrolfunktion, men er en aktiv medspiller i implementeringsprocessen.

Tovholder

- I egen afdeling

Opgaven som tovholder indebærer at være projektleder for implementeringsprocessen for et procedurespecifikt patientforløb i egen afdeling. I implementeringsprocessen indgår optimering af information / undervisning af patienterne forud for operation, optimeret smertebehandling og plan for ernæring og tidlig mobilisering, samt veltilrettelagt udskrivelser med plan for rehabilitering.

Som støtte for implementeringen udarbejdes skriftlig informationsmateriale til patienterne og plan for organisering af hvornår, og hvordan patienterne skal møde til forberedende samtale og undersøgelser. Patienterne skal ligeledes orienteres om, hvordan de selv kan forberede sig til operationen, og hvordan de medinddrages i planlægningen af egen rehabilitering.

For at understøtte den tværfaglige forandring i afdelingen udarbejdes på baggrund af landsdækkende procedurespecifikke kliniske vejledninger (www.periopsygepleje.dk), lokale kliniske vejledninger, som skal være gennemarbejdet og tilpasset lokale forhold i et tværfagligt regi. Ofte vil der være behov for lokal undervisning, samt debat / diskussion for at opnå en tværfaglig konsensus af de ændringer, som bør implementeres.

Konsulent

- En afdeling i eget hospital
- På regionsplan
- På landsplan

Som konsulent i implementeringsprocessen uden for egen afdeling er opgaven at støtte den lokale tovholder i implementeringsprocessen. Konsulentfunktionen forudsætter, at implementeringsagenten har erfaring med tovholderfunktionen og har gennemført og optimeret behandlingsforløb i eget regi.

I en velfungerende afdeling med et godt tværfagligt samarbejde vil optimering af det kirurgiske behandlingsforløb ofte være en justering og optimering af det organisatoriske og faglige indhold.

I forbindelse med omorganisering, stor personalerokade eller fusion mellem afdelinger, kan en afdeling have behov for re-optimering af et procedurespecifikt behandlingsforløb. Erfaringerne har vist, at implementeringsprocessen er omfangsrig, da den udover optimering af det faglige behandlingsforløb, indebærer en kulturforandring for den enkelte medarbejder, både dem der modtager, og dem der kommer til afdelingen, således at både konteksten og det faglige indhold er i spil. Der vil ofte være behov for undervisning, samt debat / diskussion for at opnå en tværfaglig konsensus af de ændringer, som bør implementeres.

Dorthe Hjort Jakobsen og Kirsten Rud

Samarbejde med DDKM, NIP og databaser

Journalaudit anvendes i landsdækkende undersøgelser til kvalitetsvurdering af, om kriterierne for bedste praksis er implementeret. Audit afhænger dog af, om dokumentationen i journalerne afspejler praksis. Erfaringerne har vist, at dokumentationen inden for sygeplejen ikke er konkret nok, og det kan således være svært at vurdere, om målene i sygeplejen er opfyldt. Udgangspunktet for at udføre en journalaudit er at fastlægge og definere indikatorer, som afspejler resultatet af bedste praksis. Enheden har i samarbejde med implementeringsagenterne udført flere landsdækkende journalaudit inden for hoftebrud, ovariekræft og indenfor karkirurgi for at undersøge i hvilken grad bedste praksis er implementeret.

Samarbejde med DDKM og NIP ønsker at sætte fokus på samspillet med udvikling af kerneydelsen indenfor patientforløb, implementering og kvalitetsudvikling.

Enheden formidler en professionel tilgang til sygeplejefaget

Mål

- underviser på sygeplejeskoler og på efteruddannelser i optimeret kirurgisk sygepleje i DK
- afholder årlige konferencer med aktuelle emner i relation til det AOF
- deltager med indlæg ved konferencer og workshops rundt i landet

Strategi

- anvender viden om patientresultater i formidling af kirurgisk sygepleje
- anvender viden om kvalitetsmonitorering (proces) i formidling af kirurgisk sygepleje
- formidler kirurgisk sygepleje i forbindelse med implementering af AOF

Handleplan og opgaver

- undervisning af sygeplejestuderende
- undervisning ved specialerettede efteruddannelser
- undervisning ved evidenskurser
- oplæg ved temadage og konferencer
- besøg fra ind- og udland
- kommunikation af resultater

Formidling af professionel tilgang til sygeplejefaget

Implementeringsagenterne kan deltage i undervisning eller selv afholde undervisning inden for nedenstående rammer afhængig af erfaring og kompetencer. Det tilstræbes, at mindst en implementeringsagent med faglig specialekendskab indgår som underviser, for at debat og diskussion bliver så praksisnær og inspirerende som muligt.

Undervisning af sygeplejestuderende

De sygeplejestuderende viser stigende interesse for optimering af behandlingsforløb og efterspørger undervisning i praksisnær sygepleje relateret til den kirurgiske patient. Undervisningen tager både udgangspunkt i resultaterne af den sygeplejefaglige indsats og betydningen af at medinddrage patienten i behandlingsforløbet. Fokus på samspillet mellem teori, forskning og praksis.

Undervisning ved specialerettede efteruddannelser

Undervisningen tager udgangspunkt i kerneområderne ved et optimeret behandlingsforløb, og de resultater, som det optimerede behandlingsforløb har vist og yderligere ønskes undersøgt. Undervisning i betydningen af aktivt at inddrage patientens perspektiv i behandlingsforløbet.

Undervisning ved evidenskurser

Undervisningen tager udgangspunkt i, hvordan forskningen inden for et procedurespecifikt område afsøges og begrænses, samt hvilke kliniske spørgsmål, som søges besvaret. Endvidere en diskussion af hvordan forskning omsættes til anbefalinger for klinisk praksis.

Oplæg ved temadage

Implementeringsprocessen tager tid. I modningsprocessen forud for implementering og optimering af det kirurgiske behandlingsforløb, kan en temadag om den faglige baggrund for forandringen, have betydning som motivation for medarbejderne. Undervisningen bør indeholde resultater af de kerneområder, man ønsker at optimere for patienterne.

Oplæg ved konferencer

- Danmark
- Udlandet

Deltager med oplæg ved både mono- og tværfaglige konferencer i Danmark og i udlandet. Oplæggene kan have karakter af afklaring af problemstillinger indenfor et emne, kortlægning af data inden for et område eller fremlæggelse af resultater af en undersøgelse.

Besøg fra ind - og udland

Enhed for Perioperativ Sygepleje har fungeret som underviser og koordinator ved besøg af tværfaglige grupper fra både ind- og udland til de danske afdelinger der har vist, at en tværfaglig indsats skaber gode resultater for patienterne. Ligeledes deltager EPS med oplæg og besøg i afdelinger i forbindelse med implementering af accelererede operationsforløb i ind- og udland.

Kommunikation af resultater

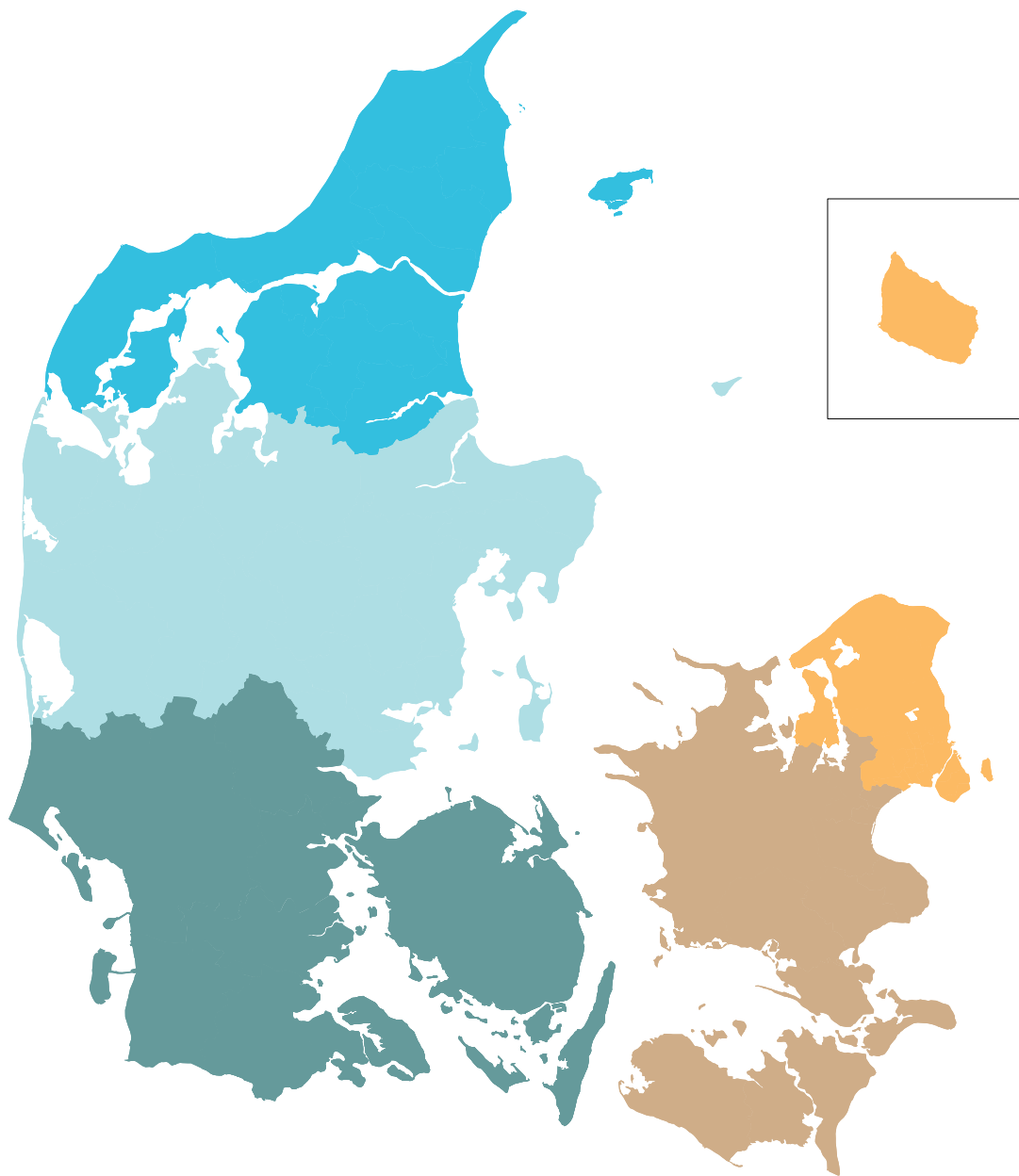
EPS søger at kommunikere resultater af bedste praksis for kirurgisk pleje og behandling både generelt og lokalt. Generelt som faglige artikler i tidsskrifter, via præsentationer ved konferencer og ved undervisning på efteruddannelser. Lokalt ved udarbejdelse af pjecer, i forbindelse med afholdelse af procedure-specifikke workshops og ved oplæg på temadage som motivation i forbindelse med implementering.

Redaktion og indhold: Kirsten Rud, Dorthe Hjort Jakobsen,
Ingrid Egerod og Henrik Kehlet Enhed for Perioperativ Sygepleje

Layout og omslagsfoto: Zofia Kruszona,
Foto: Susanne Østergaard,
Kommunikationsenheden, Hvidovre Hospital

Tryk: GP-tryk A/S 10/2010

Enhed for Perioperativ Sygepleje

www.periopsygepleje.dk